

DOMSTOLENS DOM (tredje avdelningen)

den 3 mars 2022 (*)

”Begäran om förhandsavgörande – Gemensam asyl- och invandringspolitik – Normer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska anses berättigade till internationellt skydd – Direktiv 2004/83/EG – Artikel 12 – Flyktingstatus kan inte beviljas – Statslös person av palestinskt ursprung registrerad hos Förenta nationernas hjälporganisation för palestinska flyktingar i Mellanöstern (UNRWA) – Villkor för att automatiskt komma i åtnjutande av förmånerna i direktiv 2004/83/EG – Huruvida UNRWA:s skydd eller bistånd har upphört”

I mål C-349/20,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av First-tier Tribunal (Immigration and Asylum Chamber) (förstainstansdomstolen (avdelningen för immigrations-och asylärenden)) (Förenade kungariket) genom beslut av den 29 juli 2020, som inkom till domstolen den 29 juli 2020, i målet

NB,

AB

mot

Secretary of State for the Home Department,

ytterligare deltagare i rättegången:

United Nations High Commissioner for Refugees (UK),

meddelar

DOMSTOLEN (tredje avdelningen)

sammansatt av sammansatt av ordföranden på andra avdelningen, A. Prechal, tillika tillförordnad ordförande på tredje avdelningen, samt domarna J. Passer, F. Biltgen, L.S. Rossi (referent) och N. Wahl,

generaladvokat: G. Hogan,

justitiesekreterare: A. Calot Escobar,

efter det skriftliga förfarandet,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

- AB och NB, genom A. Vasisht, solicitor, R. Husain, QC, E. Mitchell, G. Capel och T. Tridimas, barristers,
- Secretary of State for the Home Department, genom T. Lindsay, i egenskap av ombud,

- United Nations High Commissioner for Refugees (UK), genom S. Mobley, solicitor, samt M. Demetriou, QC, och T. Johnston, barrister,
 - Tysklands regering, genom R. Kanitz och J. Möller, båda i egenskap av ombud,
 - Europeiska kommissionen, genom C. Ladenburger och A. Azéma, båda i egenskap av ombud,
- och efter att den 6 oktober 2021 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande, följande

Dom

- 1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artikel 12.1 a i rådets direktiv 2004/83/EG av den 29 april 2004 om miniminormer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska betraktas som flyktingar eller som personer som av andra skäl behöver internationellt skydd samt om dessa personers rättsliga ställning och om innehållet i det beviljade skyddet (EUT L 304, 2004, s. 12).
- 2 Begäran har framställts i ett mål mellan å ena sidan NB och AB, statslösa av palestinskt ursprung, och å andra sidan Secretary of State for the Home Department (inrikesministern, Förenade kungariket), angående den senares avslag på NB:s och AB:s ansökan om internationellt skydd.

Tillämpliga bestämmelser

Internationell rätt

Genèvekonventionen

- 3 Konventionen om flyktingars rättsliga ställning, undertecknad i Genève den 28 juli 1951 (*Förenta nationernas traktatsamling*, volym 189, s. 150, nr 2545 (1954)), trädde i kraft den 22 april 1954. Konventionen kompletterades och ändrades genom protokollet angående flyktingars rättsliga ställning, som antogs i New York den 31 januari 1967 och som i sin tur trädde i kraft den 4 oktober 1967 (nedan kallad Genèvekonventionen).
- 4 I artikel 1 D i Genèvekonventionen föreskrivs följande:

”Denna konvention är icke tillämplig på dem som för närvarande åtnjuta beskydd eller bistånd av andra Förenta Nationernas organ eller institutioner än Förenta Nationernas Högste Kommissarie för flyktingar.

Därest sådant beskydd eller bistånd, av vilken anledning det vara må, skulle upphöra utan att nu ifrågavarande personers ställning blivit slutgiltigt reglerad enligt tillämpliga, av Förenta Nationernas generalförsamling antagna resolutioner, ska vederbörande utan vidare äga åtnjuta de i denna konvention stadgade förmåner.”

Förenta nationernas hjälporganisation för palestinska flyktingar i Mellanöstern (UNRWA)

- 5 Förenta nationernas hjälporganisation för palestinska flyktingar i Mellanöstern (United Nations Relief and Works Agency for Palestine Refugees in the Near East) (nedan kallad UNRWA) inrättades genom Förenta nationernas generalförsamlings resolution nr 302 (IV) av den 8 december 1949. UNRWA har till uppgift att verka för de palestinska flyktingarnas välfärd och mänskliga utveckling.
- 6 Enligt punkterna VII.C och VII.E i UNRWA:s samordnade anvisningar om personkretstillhörighet och registrering omfattar UNRWA:s verksamhetsområde fem sektorer, nämligen Gazaremsan, Västbanken

(inklusive östra Jerusalem), Jordanien, Libanon och Syrien.

Unionsrätt

Direktiv 2004/83

7 I skälen 3, 10–12, 16, 17 och 38 i direktiv 2004/83 anges följande:

”(3) Genèvekonventionen och protokollet utgör grundstenen i det folkrättsliga systemet för skydd av flyktingar.

...

(10) Detta direktiv står i överensstämmelse med de grundläggande rättigheter och principer som erkänns särskilt i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna. Direktivet syftar särskilt till att säkerställa full respekt för den mänskliga värdigheten och de asylsökandes och deras medföljande familjemedlemmars rätt till asyl.

(11) När det gäller behandlingen av personer som omfattas av detta direktiv är medlemsstaterna bundna av sina skyldigheter enligt de internationella rättsliga instrument som de är parter i och som förbjuder diskriminering.

(12) Medlemsstaterna bör i första hand ta hänsyn till barnets bästa när de genomför detta direktiv.

...

(16) Det bör fastställas miniminormer för definitionen och innebörden av flyktingstatus för att vägleda medlemsstaternas behöriga myndigheter vid tillämpningen av Genèvekonventionen.

(17) Det är nödvändigt att införa gemensamma kriterier för när asylsökande kan erkännas som flyktingar i den mening som avses i artikel 1 i Genèvekonventionen.

...

(38) I enlighet med artikel 3 i protokollet om Förenade kungarikets och Irlands ställning som fogas till Fördraget om Europeiska unionen och Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, har Förenade kungariket [Storbritannien och Nordirland] genom skrivelse av den 28 januari 2002 meddelat sin önskan att delta i antagandet och tillämpningen av detta direktiv.”

8 I artikel 1 i direktivet föreskrivs följande:

”Syftet med detta direktiv är att införa miniminormer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer skall betraktas som flyktingar eller som personer som av andra skäl behöver internationellt skydd och innehållet i det beviljade skyddet.”

9 I artikel 2 c–e i direktivet föreskrivs följande:

”I detta direktiv gäller följande definitioner:

...

c) *flykting*: en tredjelandsmedborgare som med anledning av välgrundad fruktan för förföljelse på grund av ras, religion, nationalitet, politisk åskådning eller tillhörighet till viss samhällsgrupp befinner sig utanför det land där han eller hon är medborgare och som inte kan eller på grund av sin fruktan inte vill begagna sig av det landets skydd, eller en statslös person som av samma skäl som nämnts ovan

befinner sig utanför det land där han eller hon tidigare hade sin vanliga vistelseort och som inte kan eller på grund av sin fruktan inte vill återvända dit och som inte omfattas av artikel 12.

- d) *flyktingstatus*: en medlemsstats erkännande av en tredjelandsmedborgare eller en statslös person som flykting.
- e) *person som uppfyller kraven för att betecknas som alternativt skyddsbehövande* : en tredjelandsmedborgare eller statslös person som inte uppfyller kraven för att betecknas som flykting, men där det finns grundad anledning att förmoda att den berörda personen, om han eller hon återsänds till sitt ursprungsland, eller, i fråga om en statslös person, till det land där han eller hon tidigare hade sin vanliga vistelseort, skulle utsättas för en verklig risk att lida allvarlig skada enligt artikel 15 och som inte omfattas av artikel 17.1 och 17.2 och som inte kan, eller på grund av en sådan risk inte vill begagna sig av det landets skydd.”

10 I artikel 4 i direktiv 2004/83, med rubriken ”Bedömning av fakta och omständigheter”, föreskrivs följande:

”1. Medlemsstaterna får betrakta det som den sökandes skyldighet att så snart som möjligt lägga fram alla faktorer som behövs för att styrka ansökan om internationellt skydd. Det är medlemsstaternas skyldighet att i samarbete med den sökande bedöma de relevanta faktorerna i ansökan.

...

- 3. Bedömningen av en ansökan om internationellt skydd ska vara individuell, och följande ska beaktas:
 - a) Alla relevanta uppgifter om ursprungslandet vid den tidpunkt då beslut fattas om ansökan, inbegripet lagar och andra författningar i ursprungslandet samt det sätt på vilket dessa tillämpas.
 - b) De relevanta utsagor och handlingar som den sökande har lämnat, inklusive information om huruvida sökanden har varit eller kan bli utsatt för förföljelse eller allvarlig skada.
 - c) Sökandens personliga ställning och förhållanden, inklusive faktorer som bakgrund, kön och ålder, så att det kan bedömas huruvida de handlingar den sökande har blivit eller skulle kunna bli utsatt för, på grundval av sökandens personliga omständigheter, skulle innebära förföljelse eller allvarlig skada.
- ...”

11 I artikel 12.1 a i direktivet, som har rubriken ”Undantag”, föreskrivs följande:

- ”1. En tredjelandsmedborgare eller en statslös person kan inte anses som flykting om
 - a) han eller hon omfattas av artikel 1 D i Genèvekonventionen om skydd eller bistånd från andra organ eller kontor inom Förenta nationerna än FN:s flyktingkommissariat; om sådant skydd eller bistånd av något skäl har upphört, utan att de berörda personernas ställning har fastställts slutgiltigt i enlighet med de relevanta resolutioner som antagits av FN:s generalförsamling, ska dessa personer automatiskt komma i åtnjutande av förmånerna i detta direktiv.”

Direktiv 2011/95/EU

12 Skälen 1 och 50 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/95/EU av den 13 december 2011 om normer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska anses berättigade till internationellt skydd, för en enhetlig status för flyktingar eller personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande, och för innehållet i det beviljade skyddet (EUT L 337, 2011, s. 9) har följande lydelse:

”(1) Ett antal väsentliga ändringar kommer att göras i [direktiv 2004/83]. Det direktivet bör omarbetas av tydlighetsskäl.

...

(50) I enlighet med artiklarna 1, 2 och 4a.1 i protokoll (nr 21) om Förenade kungarikets och Irlands ställning med avseende på området med frihet, säkerhet och rättvisa, fogat till EU-fördraget och EUF-fördraget, och utan att det påverkar tillämpningen av artikel 4 i det protokollet, deltar dessa medlemsstater inte i antagandet av detta direktiv, som inte är bindande för eller tillämpligt på dem.”

13 I artikel 12.1 a i direktivet, som har rubriken ”Undantag”, föreskrivs följande:

”En tredjelandsmedborgare eller en statslös person kan inte anses som flykting om

a) han eller hon omfattas av artikel 1 D i Genèvekonventionen, som handlar om skydd eller bistånd från andra organ eller kontor inom Förenta nationerna än UNHCR; om sådant skydd eller bistånd av något skäl har upphört, utan att de berörda personernas ställning har fastställts slutgiltigt i enlighet med de relevanta resolutioner som antagits av FN:s generalförsamling, ska dessa personer automatiskt komma i åtnjutande av förmånerna i detta direktiv.”

14 I artikel 40 i samma direktiv, med rubriken ”Upphävande”, föreskrivs följande:

”För de medlemsstater som är bundna av det här direktivet ska direktiv [2004/83] upphävas med verkan från och med den 21 december 2013 dock utan att det påverkar medlemsstaternas skyldigheter när det gäller tidsfristen för införlivande i nationell lagstiftning av det direktiv som anges i bilaga I del B.

För de medlemsstater som är bundna av det här direktivet ska hänvisningar till det upphävda direktivet anses som hänvisningar till det här direktivet och ska läsas i enlighet med jämförelsetabellen i bilaga II.”

Direktiv 2013/32/EU

15 Skäl 18 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/32/EU av den 26 juni 2013 om gemensamma förfaranden för att bevilja och återkalla internationellt skydd (EUT L 180, 2013, s. 60), har följande lydelse:

”Det ligger i såväl medlemsstaternas som de som ansöker om internationellt skydds intresse att beslut om ansökningar om internationellt skydd fattas så fort som möjligt, dock utan åsidosättande av kraven på att en adekvat och fullständig prövning utförs.”

16 I artikel 2 i direktivet anges följande:

”I detta direktiv gäller följande definitioner:

...

c) *sökande*: en tredjelandsmedborgare eller statslös person som har ansökt om internationellt skydd och vars ansökan ännu inte har lett till ett slutligt beslut.

...

f) *beslutande myndighet*: en myndighet med domstolsliknande uppgifter eller en administrativ myndighet i en medlemsstat som är ansvarig för att pröva ansökningar om internationellt skydd och behörig att fatta beslut i första instans i sådana ärenden.

...”

17 I artikel 46 i direktivet föreskrivs följande:

”1. Medlemsstaterna ska se till att sökande har rätt till ett effektivt rättsmedel inför domstol mot följande:

- a) Ett beslut som fattats om en ansökan om internationellt skydd, inbegripet ett beslut
 - i) att anse en ansökan ogrundad med avseende på flyktingstatus och/eller subsidiärt skydd,

...

...

3. I syfte att fullgöra skyldigheterna i punkt 1 ska medlemsstaterna se till att ett effektivt rättsmedel medför full omprövning och prövning av det aktuella behovet av såväl de faktiska som de rättsliga omständigheterna, däribland, i förekommande fall, en prövning av behovet av internationellt skydd i enlighet med direktiv [2011/95], åtminstone när handläggningen av överklagandet sker vid domstol eller tribunal i första instans.

...”

Lagstiftningen i Förenade kungariket

18 Direktiv 2004/83 införlivades med brittisk rätt genom Refugee or Person in Need of International Protection (Qualification) Regulations 2006 (2006 års förordning om flyktingar eller personer i behov av internationellt skydd (S.I. 2006/2525) (nedan kallad 2006 års regulations) och Immigration Rules (the 2006 Regulations) (2006 års immigrationsbestämmelser).

19 I artikel 2 i 2006 års regulations anges följande:

”med ’flykting’ avses en person som omfattas av artikel 1 A i Genèvekonventionen och på vilken artikel 7 inte är tillämplig.”

20 I artikel 7.1 i nämnda förordning föreskrivs följande:

”En person är inte flykting om han eller hon omfattas av artikel 1D, IE eller IF i Genèvekonventionen.”

21 Artikel 339 AA i 2006 års immigrationsbestämmelser har följande lydelse:

”Denna punkt ska tillämpas när inrikesministern konstaterar att personen inte skulle ha getts eller inte ska ges flyktingstatus i enlighet med artikel 7 i 2006 års regulations om flyktingar eller personer i behov av internationellt skydd.”

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

22 NB är bosatt i Förenade kungariket tillsammans med sin make och deras fem minderåriga barn, däribland AB, sedan oktober 2015. Den sistnämnda är gravt funktionshindrad. Alla familjemedlemmar, som tidigare varit bosatta i Al Bass flyktingläger (Libanon), är registrerade hos UNRWA, med undantag av H, den yngsta av dem, som var sju månader den dag då beslutet om hänskjutande fattades.

23 Klagandena i det nationella målet har i första hand yrkat att de ska tillerkännas flyktingstatus med stöd av artikel 1 D i Genèvekonventionen, till vilken det hänvisas i artikel 12.1 a i direktiv 2004/83, genom att göra gällande att de, i egenskap av statslösa personer, som tidigare har utnyttjat skydd eller bistånd från UNRWA, enligt andra stycket i den första artikeln, automatiskt kan göra gällande flyktingstatus, eftersom detta skydd eller bistånd har upphört av en orsak som ligger utanför deras kontroll och som de inte kan

påverka (inklusionsklausul). Klagandena i det nationella målet har i detta sammanhang gjort gällande att de omfattas av denna inklusionsklausul, dels på grund av UNRWA:s oförmåga att ge stöd till gravt funktionshindrade barn i enlighet med dess uppdrag, dels på grund av den allvarliga diskriminering som AB utsatts för i Libanon på grund av sitt funktionshinder.

- 24 De har i detta avseende angett att AB inte har fått tillgång till vare sig utbildning eller sjukvård som är anpassad för hans behov i Al Bass-lägre. På grund av sitt handikapp utsattes såväl AB som hans syskon för övergrepp från det omgivande samhället, vilket hade en negativ inverkan på hela familjens psykiska hälsa och liv. Denna situation förvärrades av de särskilt prekära levnadsvillkoren i lägre, den diskriminering som de funktionshindrade palestinier som bor i Libanon i allmänhet utsatts för samt den försämrade socioekonomiska situationen i Libanon under de senaste åren.
- 25 Klagandena i det nationella målet stöder sig härvidlag på dom av den 19 december 2012, Abed El Karem El Kott m.fl. (C-364/11, EU:C:2012:826), och hävdar att allvarlig diskriminering i det aktuella fallet, såsom den AB utsatts för och som framgår av ovannämnda omständigheter, kan betraktas som ett skäl som tvingat den berörde att lämna UNRWA:s verksamhetsområde. De har tillagt att den diskriminering som följer av att personer med funktionshinder godtyckligt nekas tillgång till hälso- och sjukvård och utbildning kan orsaka allvarlig skada för det barn som utsatts för dem och kan till och med omfattas av begreppet förföljelse. Förekomsten av sådan förföljelse bör nämligen bedömas med vederbörlig hänsyn till barnens särskilda utsatthet, som i detta fall ökar på grund av den försämrade situationen i Libanon, och med hänsyn till barnets bästa, inte bara när det gäller AB, utan även när det gäller hans syskon. Mot bakgrund av dessa överväganden anser klagandena i det nationella målet att de har lämnat Libanon och således upphört att åtnjuta skydd eller bistånd från UNRWA av objektiva skäl som de inte själva kan påverka.
- 26 Inrikesministern har bestritt rätten för klagandena i det nationella målet att automatiskt tillerkännas flyktingstatus. Han har medgett att AB har utsatts för diskriminering på grund av sitt funktionshinder men har anfört att denna diskriminering inte når upp till den nivå som krävs för att anses utgöra förföljelse. Han har dessutom gjort gällande att AB fick tillräcklig hjälp i Libanon och att han fortfarande kommer att få hjälp när han återvänder. Inrikesministern hänvisar i detta sammanhang till att det finns ett centrum för tidig intervention i Al Bass-lägre, under ansvar av en icke-statlig organisation, som enligt honom ger stöd till de funktionshindrade barn som bor där. Slutligen har inrikesministern gjort gällande att klagandena i det nationella målet inte har visat att det eventuellt var omöjligt för dem att ta hjälp och bistånd från sådana icke-statliga organisationer och följaktligen inte heller att det finns skäl som de inte kan påverka och som skulle ha hindrat dem från att fortsätta att få stöd eller skydd från UNRWA i Libanon.
- 27 Den hänskjutande domstolen anser att det, för att avgöra huruvida klagandena i det nationella målet automatiskt kan komma i åtnjutande av flyktingstatus på grundval av de faktiska omständigheter som de har anfört, först måste klargöras huruvida upphörandet av det skydd eller bistånd som UNRWA tillhandahåller ska prövas enbart på grundval av situationen vid tidpunkten för deras avresa, eller om det rör sig om en prövning som, i andra hand eller alternativt, innefattar en bedömning av omständigheter som eventuellt har ägt rum efter detta datum. Den hänskjutande domstolen ställer sig dessutom frågande till vem som i detta sammanhang har bevisbördan. Slutligen vill den hänskjutande domstolen få klarhet i vilka omständigheter som är relevanta för att styrka att skyddet eller biståndet från UNRWA har upphört.
- 28 Mot denna bakgrund beslutade First-tier Tribunal (Immigration and Asylum Chamber) (Förstainstansdomstolen (immigrations- och asylavdelningen) (Förenade kungariket) att vilandeförklara målet och ställa följande frågor till EU-domstolen:
- ”För att bedöma om UNRWA:s skydd eller bistånd i den mening som avses i artikel 12.1 a andra meningen i [direktiv 2004/83] har upphört att gälla för en UNRWA-registrerad statslös palestinier med avseende på stöd till personer med funktionsnedsättning:
- 1) Utgör bedömningen en rent historisk prövning av de omständigheter som sägs ha tvingat en sökande att lämna UNRWA:s verksamhetsområde vid den tidpunkt han eller hon gjorde det, eller är det även

en framåtblickande bedömning av huruvida sökanden har möjlighet att i dagsläget åtnjuta sådant skydd eller sådant bistånd?

- 2) Om svaret på fråga 1 är att bedömningen omfattar en framåtblickande bedömning, är det då berättigat att analogt förlita sig på upphörandeklausulen i artikel 11, så att om sökanden historiskt sett kan visa ett skyddsskäl till att han eller hon har lämnat UNRWA:s område, åligger bevisbördan medlemsstaten att visa att detta skäl inte längre föreligger?
- 3) Måste det, för att det ska föreligga sakliga skäl för en sådan persons avresa som har samband med skydd eller bistånd från UNRW[A], visas att UNRWA eller den stat där UNRWA är verksamt avsiktligt har vållat skada eller berövat hjälp (genom handling eller underlåtenhet)?
- 4) Ska hänsyn tas till det stöd som ges till dessa personer av aktörer i det civila samhället, såsom icke-statliga organisationer? ”

Förfarandet vid domstolen

- 29 Den 31 januari 2020 utträdde Förenade kungariket ur Europeiska unionen. I enlighet med artikel 86.2 i avtalet om Förenade konungariket Storbritannien och Nordirlands utträde ur Europeiska unionen och Europeiska atomenergigemenskapen (EUT C 384 I, 2019, s. 1), ska domstolen fortsätta att vara behörig att meddela förhandsavgöranden på begäran av domstolar i Förenade kungariket som framställts före övergångsperiodens utgång. Enligt artikel 126 i avtalet upphör detta att gälla den 31 december 2020.
- 30 Enligt artikel 89.1 i nämnda avtal, ska med avseende på begäran om förhandsavgöranden, domar och beslut som meddelats av Europeiska unionens domstol före övergångsperiodens utgång, samt domar och beslut som meddelats efter övergångsperiodens utgång till alla delar vara bindande för och i Förenade kungariket.
- 31 Eftersom förevarande begäran om förhandsavgörande inkom till domstolens kansli den 29 juli 2020, är domstolen fortfarande behörig att pröva denna begäran och den hänskjutande domstolen är bunden av förevarande dom.
- 32 Den 25 maj 2021 ställde domstolen en fråga till parterna och andra berörda i den mening som avses i artikel 23 i stadgan för Europeiska unionens domstol, i vilken de ombads att yttra sig om den eventuella verkan domen av den 13 januari 2021, Bundesrepublik Deutschland (Flyktingstatus för en statslös palestinier) (C-507/19, EU:C:2021:3), för att bland annat besvara den första tolkningsfrågan.
- 33 NB och AB, inrikesministern, Förenta Nationernas Höge Kommissarie för flyktingar och Europeiska kommissionen besvarade denna fråga. Den 25 maj 2021 ställde domstolen även en fråga till Förenta Nationernas Höge Kommissarie för flyktingar angående UNRWA:s rättsliga skyldigheter vad gäller bistånd till barn med funktionshinder och de åtgärder som faktiskt vidtagits, särskilt i Libanon. Förenta Nationernas Höge Kommissarie för flyktingar och NB och AB besvarade denna fråga.

Prövning av tolkningsfrågorna

Inledande synpunkter

- 34 Innan frågorna besvaras ska det för det första erinras om att enligt artikel 1 i protokoll (nr 21) om Förenade kungarikets och Irlands ställning med avseende på området med frihet, säkerhet och rättvisa (EUT C 2008, 115, s. 295), som fogats till EU- och EUF-fördragen, omfattas Förenade kungariket av en undantagsordning som omfattar samtliga åtgärder som vidtas inom området med frihet, säkerhet och rättvisa och har möjlighet att inte delta i lagstiftningsförfaranden.

- 35 Även om Förenade kungariket, såsom anges i skäl 38 i direktiv 2004/83, har deltagit i antagandet och tillämpningen av detta direktiv, har det däremot använt sig av dessa undantagsbestämmelser för direktiv 2011/95, genom vilket direktiv 2004/83 upphävdes med verkan från och med den 21 december 2013.
- 36 I enlighet med skäl 50 i direktiv 2011/95 deltog inte Förenade konungariket i antagandet av direktivet, som inte är bindande för eller tillämpligt på denna stat.
- 37 Det framgår dessutom av artikel 40 i nämnda direktiv att direktiv 2004/83 ska upphöra att gälla med verkan från och med den 21 december 2013 endast med avseende på de medlemsstater som är bundna av direktiv 2011/95.
- 38 Under dessa omständigheter är det direktiv 2004/83 som fortsätter att vara tillämpligt på Förenade konungariket, inom de gränser som anges i punkterna 29 och 30 i förevarande dom.
- 39 Det framgår för det andra av skälen 3, 16 och 17 i direktiv 2004/83 att Genèvekonventionen är grundstenen i det folkrättsliga systemet för skydd av flyktingar och att bestämmelserna i direktivet avseende förutsättningar för beviljande av flyktingstatus och innebörden av flyktingstatus har antagits i syfte att vägleda medlemsstaternas behöriga myndigheter vid tillämpningen av Genèvekonventionen, på grundval av gemensamma begrepp och kriterier (dom av den 17 juni 2010, Bolbol, C-31/09, EU:C:2010:351, punkt 37 och dom av den 19 december 2012, Abed El Karem El Kott m.fl., C-364/11, EU:C:2012:826, punkt 42).
- 40 Bestämmelserna i direktiv 2004/83 ska således tolkas mot bakgrund av direktivets systematik och syfte, med beaktande av Genèvekonventionen och de andra relevanta fördrag som avses i artikel 78.1 FEUF. Såsom framgår av skäl 10 i samma direktiv ska tolkningen även stå i överensstämmelse med de rättigheter som erkänns i stadgan om de grundläggande rättigheterna (dom av den 17 juni 2010, Bolbol, C-31/09, EU:C:2010:351, punkt 38 och dom av den 19 december 2012, Abed El Karem El Kott m.fl., C-364/11, EU:C:2012:826, punkt 43).
- 41 För det tredje ska det preciseras att artikel 12.1 a i direktiv 2004/83 i huvudsak motsvarar artikel 12.1 a i direktiv 2011/95, vilket innebär att rättspraxis avseende den sistnämnda bestämmelsen är relevant för tolkningen av den förstnämnda bestämmelsen (se, analogt, dom av den 13 januari 2021, Bundesrepublik Deutschland, (Flyktingstatus för en statslös palestinier) (C-507/19, EU:C:2021:3, punkt 37).
- 42 Tolkningsfrågorna ska besvaras mot bakgrund av dessa överväganden.

Den första frågan

- 43 Den hänskjutande domstolen har ställt den första frågan för att få klarhet i huruvida artikel 12.1 a andra meningen i direktiv 2004/83 ska tolkas så, att det vid bedömningen av huruvida skyddet eller biståndet från UNRWA har upphört, med följd att en person automatiskt kan göra anspråk på flyktingstatus i den mening som avses i denna bestämmelse, endast ska tas hänsyn till de relevanta omständigheter som föreligger vid tidpunkten för den berörda personens avresa från UNRWA:s verksamhetsområde eller även till de omständigheter som föreligger vid den tidpunkt då de behöriga myndigheterna prövar en ansökan om flyktingstatus eller då de relevanta rättsliga myndigheterna prövar ett överklagande av ett beslut om avslag på en sådan status.
- 44 För att besvara dessa frågor ska det erinras om att enligt ordalydelsen i artikel 12.1 a första meningen i direktiv 2004/83 kan en tredjelandsmedborgare eller en statslös person inte anses som flykting om ”han eller hon omfattas av artikel 1 D i Genèvekonventionen om skydd eller bistånd från andra organ eller kontor inom Förenta nationerna än FN:s flyktingkommissariat”.
- 45 I artikel 1 D första stycket i Genèvekonventionen föreskrivs att denna konvention ”... icke [är] tillämplig på dem som för närvarande åtnjuta beskydd eller bistånd av andra Förenta Nationernas organ eller

institutioner än Förenta Nationernas Högste Kommissarie för flyktingar”.

- 46 UNRWA är ett FN-organ som har inrättats för att skydda och bistå palestinier i deras egenskap av ”palestinska flyktingar”. UNRWA:s mandat, som förlängdes till och med den 30 juni 2023, omfattar ett verksamhetsområde som är uppdelat i fem sektorer, nämligen Gaza, Västbanken (inklusive östra Jerusalem), Jordanien, Libanon och Syrien.
- 47 Var och en som är registrerad hos UNRWA, således även AB, har rätt att åtnjuta skydd och bistånd från detta organ, för att söka förbättra sitt välbefinnande som flykting (se, för ett liknande resonemang, dom av den 25 juli 2018, Alheto, C-585/16, EU:C:2018:584, punkt 84).
- 48 På grund av den särskilda flyktingstatus som skapats för palestinier inom nyssnämnda områden i Mellanöstern, kan personer som är registrerade hos UNRWA i princip inte anses vara flyktingar inom unionen enligt artikel 12.1 a första meningen i direktiv 2004/83, som motsvarar artikel 1 D första stycket i Genèvekonventionen (dom av den 13 januari 2021, Bundesrepublik Deutschland (Flyktingstatus för statslös person av palestinskt ursprung) (C-507/19, EU:C:2021:3, punkt 49 och där angiven rättspraxis).
- 49 Det följer emellertid av artikel 12.1 a andra meningen i direktiv 2004/83, som motsvarar artikel 1 D andra stycket i Genèvekonventionen, att om en sökande av internationellt skydd i unionen inte längre åtnjuter skydd eller bistånd från UNRWA ska detta undantag upphöra att gälla (dom av den 13 januari 2021, Bundesrepublik Deutschland (Flyktingstatus för statslös person av palestinskt ursprung), C-507/19, EU:C:2021:3, punkt 50 och där angiven rättspraxis).
- 50 Artikel 12.1 a andra meningen i direktiv 2004/83 är således tillämplig när det på grundval av en individuell bedömning av samtliga relevanta omständigheter visar sig att den statslösa palestiniern är allvarligt hotad och UNRWA, vars bistånd palestiniern har sökt, saknar möjlighet att garantera vederbörande sådana levnadsförhållanden som överensstämmer med organets uppdrag. Den statslösa är därför, på grund av orsaker utanför dennes kontroll, tvingad att lämna UNRWA:s verksamhetsområde. Den statslösa kan i sådant fall, såvida vederbörande inte omfattas av något av de andra undantagen i artikel 12.1 b, 12.2 eller 12.3, automatiskt komma i åtnjutande av förmånerna i direktivet, utan att behöva visa att vederbörande har välgrundad fruktan för förföljelse i den mening som avses i artikel 2 d i samma direktiv (dom av den 13 januari 2021, Bundesrepublik Deutschland (Flyktingstatus för statslös person av palestinskt ursprung) (C-507/19, EU:C:2021:3, punkt 51 och där angiven rättspraxis).
- 51 Det bör i sammanhanget dock påpekas att det faktum att en person automatiskt ska komma i åtnjutande av förmånerna i detta direktiv i enlighet med artikel 12.1 a inte medför någon ovillkorlig rätt för vederbörande att tillerkännas flyktingstatus. En person som har rätt att automatiskt komma i åtnjutande av förmånerna i direktiv 2004/83 behöver nämligen inte visa att han eller hon fruktar förföljelse i den mening som avses i artikel 2 c i direktivet. Däremot måste denna person lämna in – vilket klagandena i det nationella målet har gjort – en ansökan om flyktingstatus som ska prövas av de behöriga myndigheterna i den ansvariga medlemsstaten (se, för ett liknande resonemang, dom av den 19 december 2012, Abed El Karem El Kott m.fl., C-364/11, EU:C:2012:826, punkterna 75 och 76).
- 52 Såsom generaladvokaten har påpekat i punkt 52 i sitt förslag till avgörande, anges visserligen inte i artikel 12.1 a i direktiv 2004/83 exakt vilken tidpunkt som är relevant för de behöriga nationella myndigheternas eller domstolarnas bedömning av huruvida biståndet eller skyddet av UNRWA har upphört, men användningen av uttrycket ”för närvarande åtnjuta” i artikel 1 D första stycket i Genèvekonventionen, och ”skulle upphöra” i andra stycket, talar för en bedömning av huruvida detta bistånd eller skydd faktiskt har upphört i den mening som avses i artikel 12.1 a i direktiv 2004/83.
- 53 Under dessa omständigheter ska en sådan bedömning grundas på en individuell bedömning av samtliga relevanta omständigheter eller faktorer i den aktuella situationen vid den tidpunkt då de berörda sökandena lämnade UNRWA:s verksamhetsområde och samtidigt beakta de omständigheter som föreligger vid den tidpunkt då de behöriga administrativa myndigheterna fattar sitt beslut avseende den berörda personens ansökan om beviljande av flyktingstatus eller de berörda rättsliga myndigheterna prövar ett överklagande

av ett beslut att inte bevilja flyktingstatus. Särskilt måste hänsyn tas till den situation där den berörda personen kan återvända till UNRWA:s verksamhetsområde, eftersom de omständigheter som ledde till att han eller hon erkändes som flykting inte längre föreligger (se, för ett likande resonemang, dom av den 19 december 2012, *Abed El Karem El Kott m.fl.*, C-364/11, EU:C:2012:826, punkt 77, och dom av den 13 januari 2021, *Bundesrepublik Deutschland (Flyktingstatus för statslös person av palestinskt ursprung)*, C-507/19, EU:C:2021:3, punkterna 59 och 66].

54 Behovet av att göra en sådan bedömning är förenligt med den allmänna systematiken i det system som inrättats genom direktiv 2004/83. Det framgår av artikel 4.3 a i direktiv 2004/83 och artikel 5.1 i direktivet att vid prövningen av en ansökan om internationellt skydd ska hänsyn tas till alla relevanta uppgifter om ursprungslandet ”vid den tidpunkt då beslut fattas om ansökan” och, i förekommande fall, händelser som ägt rum efter det att sökanden lämnat ursprungslandet.

55 I detta avseende är det också viktigt att klargöra, vilket domstolen redan har konstaterat, att medlemsstaterna enligt artikel 46.3 i direktiv 2013/32 är skyldiga att anpassa sin nationella lagstiftning på ett sådant sätt att behandlingen av den talan som avses i den bestämmelsen innefattar en ”full omprövning och prövning av det aktuella behovet”, åtminstone vid ett överklagandeförfarande vid en domstol i första instans, av alla faktiska och rättsliga omständigheter som gör det möjligt för denna att göra en aktuell bedömning av målet. Såsom domstolen redan har preciserat, lyfter uttrycket ”aktuellt behov” och adjektivet ”full” i denna bestämmelse härvidlag fram skyldigheten för domstolen att göra en bedömning som, i förekommande fall, tar hänsyn till såväl de omständigheter som den beslutande myndigheten har beaktat eller skulle ha beaktat, som nya omständigheter som uppkommit efter det att beslutet som är föremål för överklagandet antogs. Domstolens befogenhet att ta nya omständigheter i beaktande, vilka den beslutande myndigheten inte har tagit ställning till, följer av syftet med direktiv 2013/32, vilket – i enlighet med vad som anges i skäl 18 – särskilt består i att ansökningar om internationellt skydd handläggs ”så fort som möjligt, dock utan åsidosättande av kraven på att en adekvat och fullständig prövning utförs” (dom av den 13 januari 2021, *Bundesrepublik Deutschland (Flyktingstatus för statslös person av palestinskt ursprung)* (C-507/19, EU:C:2021:3, punkt 40 och där angiven rättspraxis).

56 Såsom kommissionen har gjort gällande i sitt skriftliga yttrande finns det nämligen, även om en person tidigare har varit tvungen att lämna verksamhetsområdet på grund av att hans eller hennes personliga säkerhet var allvarligt hotad, inget skäl för att automatiskt bevilja personen flyktingstatus med stöd av artikel 12.1 a andra meningen i direktiv 2004/83, om situationen inom verksamhetsområdet under tiden har förbättrats tydligt, så att denna persons personliga säkerhet inte längre är allvarligt hotad och det skulle vara möjligt för UNRWA att uppfylla villkoren för sitt uppdrag. De myndigheter och domstolar som har att ta ställning till huruvida flyktingstatus automatiskt kan beviljas måste följaktligen även kontrollera om det för närvarande är möjligt att återvända till UNRWA:s verksamhetsområde. Om så är fallet ska sökanden, i enlighet med artikel 12.1 a första meningen i direktiv 2004/83, inte ges flyktingstatus.

57 Det ankommer således på behöriga nationella myndigheter och domstolar att göra en individuell bedömning av samtliga relevanta omständigheter i syfte att avgöra inte bara huruvida avresan från UNRWA:s verksamhetsområde av personer som ansökt om flyktingstatus enligt artikel 12.1 a andra meningen i direktiv 2004/83 i enlighet med den rättspraxis som erinras om i punkt 50 i förevarande dom, kan motiveras av skäl som ligger utanför deras kontroll och som de inte råder över (och som således hindrade dem från att erhålla skydd eller bistånd från UNRWA), utan även huruvida de för närvarande hindras från att erhålla sådant skydd eller bistånd på grund av situationen som ska ha försämrats på det berörda verksamhetsområdet av skäl som ligger utanför deras kontroll och som de inte råder över.

58 Mot bakgrund av det ovan anförda ska den första frågan besvaras enligt följande. Artikel 12.1 a andra meningen i direktiv 2004/83 ska tolkas så, att det vid bedömningen av huruvida skyddet eller biståndet från UNRWA har upphört, med följd att en person automatiskt kan göra anspråk på flyktingstatus i den mening som avses i denna bestämmelse, inte endast ska tas hänsyn till de relevanta omständigheter som föreligger vid tidpunkten för den berörda personens avresa från UNRWA:s verksamhetsområde utan även till de omständigheter som föreligger vid den tidpunkt då de behöriga myndigheterna prövar en ansökan

om flyktingstatus eller då de relevanta rättsliga myndigheterna prövar ett överklagande av ett beslut om avslag på en sådan status.

Den andra frågan

- 59 Den hänskjutande domstolen har ställt den andra frågan för att få klarhet i huruvida artikel 12.1 a andra meningen i direktiv 2004/83 ska tolkas så, att vid bedömningen av om UNRWA:s skydd eller bistånd har upphört, med följd att en person automatiskt har rätt till flyktingstatus i den mening som avses i denna bestämmelse, och om den berörda personen visar att han eller hon har tvingats lämna UNRWA:s verksamhetsområde av skäl som ligger utanför hans eller hennes kontroll och oberoende av personens vilja, ankommer det på medlemsstaten, om den anser att personen nu kan återvända till området och få sådant skydd eller bistånd, att visa att så är fallet.
- 60 För att besvara denna fråga erinrar domstolen om att medlemsstaterna, enligt artikel 13 i direktiv 2004/83, ska bevilja en tredjelandsmedborgare eller en statslös person flyktingstatus om han eller hon kan betraktas som flykting enligt kapitlen II och III i det direktivet.
- 61 För att bevilja en sökande flyktingstatus enligt artikel 12.1 a andra meningen i direktivet, som ingår i kapitel III i direktivet, ska det göras en bedömning av relevanta fakta och omständigheter i enlighet med artikel 4 i direktiv 2004/83, som återfinns i kapitel II i direktivet.
- 62 Enligt artikel 4.1 i direktiv 2004/83 får medlemsstaterna betrakta det som den sökandes skyldighet att så snart som möjligt lägga fram alla faktorer som behövs för att styrka ansökan om internationellt skydd. Det är medlemsstaternas skyldighet att i samarbete med den sökande bedöma de relevanta faktorerna i ansökan.
- 63 Den bedömning av fakta och omständigheter som föreskrivs i artikel 4 i direktiv 2004/83 och som kan ligga till grund för en ansökan om internationellt skydd genomförs i huvudsak i två skilda steg. Först ska det fastställas vilka faktiska omständigheter som kan utgöra bevis till stöd för ansökan. Därefter ska det göras en rättslig prövning av dessa omständigheter. Under den rättsliga prövningen ska det mot bakgrund av omständigheterna i det enskilda fallet avgöras huruvida de materiella förutsättningar för att beviljas internationellt skydd som föreskrivs i de relevanta bestämmelserna i direktiv 2004/83 är uppfyllda (dom av den 2 december 2014, A m.fl., C-148/13 - C-150/13, EU:C:2014:2406, punkt 55).
- 64 Även om det i detta första skede, vilket den andra frågan avser, enligt artikel 4.1 i direktiv 2004/83 ankommer på den sökande att så snart som möjligt lägga fram alla faktorer som behövs för att styrka sin ansökan om internationellt skydd, har domstolen redan klargjort att medlemsstaternas myndigheter, i förekommande fall, aktivt ska samarbeta med sökanden för att fastställa och komplettera de relevanta delarna av ansökan. Dessa myndigheter är för övrigt ofta bättre lämpade än sökanden för att få tillgång till vissa typer av handlingar (se, för ett liknande resonemang, dom av den 22 november 2012, M., C-277/11, EU:C:2012:744, punkterna 65 och 66).
- 65 I förevarande fall är det visserligen möjligt att av artikel 4.1 i direktiv 2004/83 sluta sig till att det ankommer på sökandena att visa att de faktiskt har använt sig av skydd eller bistånd från UNRWA och att skyddet eller biståndet har upphört. Eftersom sökandena emellertid kan bevisa att de, vid den tidpunkt då de lämnade UNRWA:s verksamhetsområde, verkligen var tvungna att göra detta av skäl som låg utanför deras kontroll och oberoende av deras vilja – bland annat på grund av att deras personliga säkerhet var allvarligt hotad och att UNRWA inte kunde garantera dem levnadsvillkor i enlighet med dess uppdrag i detta område – ankommer det därefter på medlemsstaten att visa att omständigheterna därefter har ändrats i det berörda verksamhetsområdet och att det är möjligt för dem att ånyo få bistånd från UNRWA.
- 66 Mot bakgrund av det ovan anförda ska den andra frågan besvaras enligt följande. Artikel 12.1 a andra meningen i direktiv 2004/83 ska tolkas så, att vid bedömningen av om UNRWA:s skydd eller bistånd har upphört, med följd att en person automatiskt har rätt till flyktingstatus i den mening som avses i denna bestämmelse, och om den berörda personen visar att han eller hon har tvingats lämna UNRWA:s

verksamhetsområde av skäl som ligger utanför hans eller hennes kontroll och oberoende av personens vilja, ankommer det på medlemsstaten, om den anser att personen nu kan återvända till området och få sådant skydd eller bistånd, att visa att så är fallet.

Den tredje frågan

- 67 Den hänskjutande domstolen har ställt den tredje frågan för att få klarhet i huruvida artikel 12.1 a andra meningen i direktiv 2004/83 ska tolkas så, att det, för att avgöra huruvida skyddet eller biståndet från UNRWA har upphört, i den mening som avses i denna bestämmelse, på så sätt att en person som har ansökt om internationellt skydd har varit tvungen att lämna detta organs verksamhetsområde, är nödvändigt att fastställa huruvida UNRWA eller den stat i vilken UNRWA verkar har haft för avsikt att genom handling eller underlåtenhet tillfoga denna person skada eller beröva denna person bistånd.
- 68 För att besvara denna fråga ska det erinras om att för att bedöma huruvida biståndet eller skyddet verkligen har upphört i den mening som avses i artikel 12.1 a andra meningen i direktiv 2004/83 måste, såsom domstolen redan har slagit fast, de nationella behöriga myndigheterna och domstolarna kontrollera huruvida de berörda personernas avresa föranleds av omständigheter som ligger utanför deras kontroll, som de inte kan påverka och som tvingar dem att lämna området och därigenom hindrar dem från att ta emot det bistånd som UNRWA ger (dom av den 19 december 2012, Abed El Karem El Kott m.fl., C-364/11, EU:C:2012:826, punkt 61).
- 69 Det ska i detta hänseende påpekas att såväl artikel 12.1 a andra meningen i direktiv 2004/83 som artikel 1 D i Genèvekonventionen kräver en objektiv bedömning av huruvida biståndet eller skyddet från UNRWA rent faktiskt har upphört av vilket skäl det än må vara, och organet av objektiva skäl eller skäl som har samband med sökandens individuella situation inte längre kan garantera sökanden levnadsvillkoren i enlighet med det uppdrag som det anförtrotts.
- 70 Vid en sådan bedömning är det således inte nödvändigt att grunda sig på subjektiva omständigheter såsom avsikterna hos UNRWA eller den stat inom vars territorium UNRWA verkar. Att införa ett sådant krav vid tillämpningen av artikel 12.1 a i direktiv 2004/83 skulle nämligen innebära en otillbörlig minskning av räckvidden av denna bestämmelse och en otillbörlig och betydande begränsning av omfattningen av det skydd som beviljas statslösa personer av palestinskt ursprung.
- 71 Såsom generaladvokaten har påpekat i punkt 74 i sitt förslag till avgörande skulle ett sådant bevis naturligtvis vara särskilt relevant om det visas att UNRWA eller den stat i vilken UNRWA bedriver sin verksamhet uppsåtligen har vållat de berörda personerna skada eller avsiktligt har underlåtit att bistå dem genom handling eller underlåtenhet. För att artikel 12.1 a andra meningen i direktiv 2004/83 ska vara tillämplig är det emellertid inte nödvändigt att bevisa en sådan avsikt.
- 72 Mot bakgrund av det ovan anförda ska den tredje frågan besvaras enligt följande. Artikel 12.1 a andra meningen i direktiv 2004/83 ska tolkas så, att det, för att avgöra huruvida skyddet eller biståndet från UNRWA har upphört, i den mening som avses i denna bestämmelse, på så sätt att en person som har ansökt om internationellt skydd har varit tvungen att lämna detta organs verksamhetsområde, inte är nödvändigt att fastställa huruvida UNRWA eller den stat i vilken UNRWA verkar har haft för avsikt att genom handling eller underlåtenhet tillfoga denna person skada eller beröva denna person bistånd. Vid tillämpningen av denna bestämmelse är det tillräckligt att fastställa att biståndet från UNRWA faktiskt har upphört av någon anledning, så att organet, på objektiva grunder eller på grund av personens situation, inte längre kan garantera vederbörande levnadsvillkor i enlighet med sitt uppdrag.

Den fjärde frågan

- 73 Den hänskjutande domstolen har ställt den fjärde frågan för att få klarhet i huruvida artikel 12.1 a andra meningen i direktiv 2004/83, jämförd med artikel 1 D i Genèvekonventionen, ska tolkas så, att vid bedömningen av om UNRWA:s skydd eller bistånd har upphört på ett sådant sätt att en person automatiskt kan göra anspråk på flyktingstatus i den mening som avses i den bestämmelsen i direktiv 2004/83, måste

hänsyn tas till det bistånd som personen får av aktörer i det civila samhället, såsom icke-statliga organisationer.

- 74 För att besvara denna fråga ska det påpekas att såväl artikel 12.1 a andra meningen i direktiv 2004/83 som artikel 1 D i Genèvekonventionen endast hänvisar till skydd eller bistånd ”från andra organ eller kontor inom Förenta nationerna än FN:s flyktingkommissariat” och inte nämner eventuellt stöd eller eventuella tjänster som tillhandahålls av andra enheter utanför Förenta nationerna, såsom icke-statliga organisationer.
- 75 Såsom domstolen erinrar i punkt 50 i förevarande dom är artikel 12.1 a andra meningen i direktiv 2004/83 tillämplig när det på grundval av en individuell bedömning av samtliga relevanta omständigheter visar sig att den statslösa palestinierns personliga säkerhet är allvarligt hotad och UNRWA, vars bistånd palestiniern har sökt, saknar möjlighet att garantera vederbörande sådana levnadsförhållanden som överensstämmer med organets uppdrag. Den statslösa är därför, på grund av orsaker utanför dennes kontroll och oberoende av dennas vilja, tvingad att lämna UNRWA:s verksamhetsområde.
- 76 Under dessa omständigheter konstaterar domstolen att såväl artikel 12.1 a andra meningen i direktiv 2004/83 som artikel 1 D i Genèvekonventionen i huvudsak endast avser skydd av eller bistånd från UNRWA.
- 77 UNRWA är en FN-byrå som inrättats av FN:s generalförsamling och vars uppdrag är att skydda och bistå palestinska flyktingar i enlighet med dess uppdrag. Mot bakgrund av UNRWA:s ställning och dess mandat, kan detta organ inte likställas med civila samhällsaktörer, såsom icke-statliga organisationer, vilka är väl åtskilda från UNRWA och inte befinner sig i samma situation som UNRWA, eftersom de inte kan tillhandahålla ”bistånd” eller ”skydd” i den mening som avses i Genèvekonventionen och direktiv 2004/83.
- 78 Detta påverkar emellertid inte den omständigheten att, såsom framgår av de handlingar som ingetts till domstolen, samarbetet mellan aktörer i det civila samhället, såsom icke-statliga organisationer, kan vara av väsentlig betydelse för att UNRWA ska kunna fortsätta sitt uppdrag. Med hänsyn till de ökade svårigheter som UNRWA stötte på vid fullgörandet av sitt uppdrag, åtminstone inom vissa sektorer av dess verksamhetsområde, har UNRWA i praktiken samarbetat på detta sätt.
- 79 Under dessa omständigheter kan det inte uteslutas att – när ett sådant samarbete föreligger – biståndet från civila samhällsaktörer, såsom icke-statliga organisationer, ska beaktas vid bedömningen av huruvida skydd eller bistånd från UNRWA har upphört, på så sätt att sökande automatiskt kan göra anspråk på flyktingstatus i den mening som avses i artikel 12.1 a andra meningen i direktiv 2004/83.
- 80 Allt bistånd som tillhandahålls av aktörer i det civila samhället, såsom icke-statliga organisationer, ska emellertid beaktas, under förutsättning att UNRWA har ett formellt och stabilt samarbetsförhållande med dem, inom ramen för vilket dessa bistår UNRWA vid fullgörandet av dess uppdrag.
- 81 Så är bland annat fallet när, såsom generaladvokaten har påpekat i punkterna 83–85 i sitt förslag till avgörande, den stat i vilken UNRWA är verksam lagligen har anförtrött icke-statliga organisationer att tillhandahålla sådant skydd eller bistånd, och de palestinska flyktingarna faktiskt har rätt att få tillgång till det skydd eller bistånd som de aktuella icke-statliga organisationerna tillhandahåller på ett stabilt sätt och inte vid enstaka tillfällen.
- 82 Såsom generaladvokaten har påpekat i punkt 79 i sitt förslag till avgörande kan statens roll i detta sammanhang även vara avgörande för att UNRWA ska kunna fullgöra sitt uppdrag på ett effektivt sätt och säkerställa att de berörda personerna lever under värdiga förhållanden (se, för ett liknande resonemang, dom av den 13 januari 2021, Bundesrepublik Deutschland (Flyktingstatus för statslös person av palestinskt ursprung) (C-507/19, EU:C:2021:3, punkterna 58 och 62).
- 83 När palestinska flyktingar har en verklig rätt till stabil tillgång till den utbildning och sjukvård som tillhandahålls av den berörda staten, ska således denna situation beaktas vid en helhetsbedömning av

samtliga relevanta omständigheter enligt artikel 12.1 a andra meningen i direktiv 2004/83.

- 84 Mot bakgrund av det ovan anförda ska den fjärde frågan besvaras enligt följande. Artikel 12.1 a andra meningen i direktiv 2004/83, jämförd med artikel 1 D i Genèvekonventionen, ska tolkas så, att vid bedömningen av om UNRWA:s skydd eller bistånd har upphört på ett sådant sätt att en person automatiskt kan göra anspråk på flyktingstatus i den mening som avses i den bestämmelsen i direktiv 2004/83, måste hänsyn tas till det bistånd som personen får av aktörer i det civila samhället, såsom icke-statliga organisationer, under förutsättning att UNRWA har ett formellt och stabilt samarbetsförhållande med dem, inom ramen för vilket dessa bistår UNRWA vid fullgörandet av dess uppdrag.

Rättegångskostnader

- 85 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i det nationella målet utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den hänskjutande domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (tredje avdelningen) följande:

- 1) **Artikel 12.1 a andra meningen i rådets direktiv 2004/83/EG av den 29 april 2004 om miniminormer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska betraktas som flyktingar eller som personer som av andra skäl behöver internationellt skydd samt om dessa personers rättsliga ställning och om innehållet i det beviljade skyddet ska tolkas så, att det vid bedömningen av huruvida skyddet eller biståndet från Förenta nationernas hjälporganisation för palestinska flyktingar i Mellanöstern (United Nations Relief and Works Agency for Palestine Refugees in the Near East) (UNRWA) har upphört, med följd att en person automatiskt kan göra anspråk på flyktingstatus i den mening som avses i denna bestämmelse, inte endast ska tas hänsyn till de relevanta omständigheter som föreligger vid tidpunkten för den berörda personens avresa från UNRWA:s verksamhetsområde utan även till de omständigheter som föreligger vid den tidpunkt då de behöriga myndigheterna prövar en ansökan om flyktingstatus eller då de relevanta rättsliga myndigheterna prövar ett överklagande av ett beslut om avslag på en sådan status.**
- 2) **Artikel 12.1 a andra meningen i direktiv 2004/83 ska tolkas så, att vid bedömningen av om UNRWA:s skydd eller bistånd har upphört, med följd att en person automatiskt har rätt till flyktingstatus i den mening som avses i denna bestämmelse, och om den berörda personen visar att han eller hon har tvingats lämna UNRWA:s verksamhetsområde av skäl som ligger utanför hans eller hennes kontroll och oberoende av personens vilja, ankommer det på medlemsstaten, om den anser att personen nu kan återvända till området och få sådant skydd eller bistånd, att visa att så är fallet.**
- 3) **Artikel 12.1 a andra meningen i direktiv 2004/83 ska tolkas så, att det, för att avgöra huruvida skyddet eller biståndet från UNRWA har upphört, i den mening som avses i denna bestämmelse, på så sätt att en person som har ansökt om internationellt skydd har varit tvungen att lämna detta organs verksamhetsområde, inte är nödvändigt att fastställa huruvida UNRWA eller den stat i vilken UNRWA verkar har haft för avsikt att genom handling eller underlåtenhet tillfoga denna person skada eller beröva denna person bistånd. Vid tillämpningen av denna bestämmelse är det tillräckligt att fastställa att biståndet från UNRWA faktiskt har upphört av någon anledning, så att organet, på objektiva grunder eller på grund av personens situation, inte längre kan garantera vederbörande levnadsvillkoren i enlighet med sitt uppdrag.**
- 4) **Artikel 12.1 a andra meningen i direktiv 2004/83, jämförd med artikel 1 D i Genèvekonventionen, ska tolkas så, att vid bedömningen av om UNRWA:s skydd eller bistånd**

har upphört på ett sådant sätt att en person automatiskt kan göra anspråk på flyktingstatus i den mening som avses i den bestämmelsen i direktiv 2004/83, måste hänsyn tas till det bistånd som personen får av aktörer i det civila samhället, såsom icke-statliga organisationer, under förutsättning att UNRWA har ett formellt och stabilt samarbetsförhållande med dem, inom ramen för vilket dessa bistår UNRWA vid fullgörandet av dess uppdrag.

Underskrifter

* Rättegångsspråk: engelska.